

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ชีคความสามารถของหมอดินอาสาประจำตำบลในพื้นที่ของ
สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่

ผู้เขียน นายธีร์รัฐ ไชยเทพ

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อุรุทยา ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ไพรัช ตระการศิรินนท์ กรรมการ

อาจารย์ ดร.ปรีชา เจริญ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สํารวจถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา ในเขตรับผิดชอบของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่ 2) สํารวจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา สถานีพัฒนาที่ดินเขต 6 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่หมอดินอาสาประจำตำบลที่ได้รับการคัดเลือกจากประชากรใน 22 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 198 ราย จากผลการศึกษาพบว่า

1) ความสามารถในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสาในเขตรับผิดชอบของสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ พบว่า หมอดินอาสาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ อาทิเช่น การปลูกพืชผสมผสานหลายชนิดร่วมกัน การไถพรวนดินน้อยครั้งก่อนการปลูกพืช เพื่อช่วยลดการชะล้างพังทลายของดิน แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกในสวนผลไม้ทำให้เสียความชุ่มชื้นของดิน

ด้านทักษะและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของหมอดินพบว่า มีการให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ร่วมทำกิจกรรมการพัฒนาที่ดินตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น จัดทำกิจกรรมแปลงสาธิตการอนุรักษ์ที่ดินและน้ำ การจัดทำแปลงสาธิต ปุ๋ยพืชสด การจัดแปลงสาธิตการปลูกพืชตามความเหมาะสมของดิน สำหรับการให้บริการและประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การแนะนำให้ชาวบ้านเกษตรกรรู้จักขอคำแนะนำและใช้บริการจากกรมพัฒนาที่ดิน การแจกแผ่นพับแนะนำการทำงาน of หมอดินอาสา ติดโปสเตอร์ในหมู่บ้าน เป็นต้น

2) การพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา สถานีพัฒนาที่ดินเขต 6 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่ จะพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ตำแหน่งทางสังคม เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา สำหรับปัจจัยด้านทัศนคติ แรงจูงใจในการเป็นหมอดินอาสา มีความสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา

3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา ได้แก่ การติดต่องานให้กับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวกและอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ งบประมาณดำเนินงานไม่เพียงพอ การเสนอโครงการไม่ได้รับการสนองตอบ อุปกรณ์เครื่องมือในปฏิบัติงานไม่เพียงพอ การจัดส่งเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย หรือสารบำรุงดินล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการใช้งาน เป็นต้น

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ให้มีการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาให้หน่วยงานและเกษตรกรได้รับทราบและเข้าใจอย่างทั่วถึง ต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำหมอดินตำบลออกฝึกภาคปฏิบัติและเข้าห้องทดลองปฏิบัติงานจริงด้วย

Independent Study Title	Capacity of Volunteer Soil Technicians in the Area of Chiang Mai Land Development Station	
Author	Mr. Treerarat Chaithep	
Degree	Master of Public Administration	
Independent Study Advisory Committee	Associate Professor Siripong Ladavalaya Na Ayudhya	Chairperson
	Associate Professor Pairat Trakarnsirinont	Member
	Lecturer Dr.Preecha Jengchalern	Member

ABSTRACT

This independent study is designed: 1) to survey the capacity of volunteer soil technicians in the area of Chiang Mai Land Development Station, Office of Land Development Area 6, Don Kao Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province, 2) survey factors affecting the capacity development of volunteer soil technicians in the area of Chiang Mai Land Development Station, Office of Land Development Area 6, Don Kao Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province, and 3) to know problems, obstacles, and suggestions on performance of volunteer soil technicians in the area of Chiang Mai Land Development Station, Office of Land Development Area 6, Don Kao Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province. Questionnaires are devised to collect the study data, while sampling units consist of Sub-district volunteer soil technicians who are selected from among population in 22 districts and two King Amphoe, totally 198. The study results are as follows:

1) As regards to the capacity of volunteer soil technicians in the area of Chiang Mai Land Development Station, it is found that most volunteer soil technicians are endowed with knowledge and understanding on soil and water conservation, such as integrated farming, plowing a few times before plantation in order to reduce land erosion; but they lack knowledge and understanding on the planting of the elephant grass or viteria sp. in the orchard, which consequently results in dehydration of the soils.

In terms of the volunteer soil technicians' operational skills and capability, it is found that the soil technicians have given knowledge and suggestion to farmers and participated in assigned land development activities, such as making the demonstration plots of soil and water

conservation, of organic farming, and of soil-based plantation for servicing and publicizing. The aforesaid activity includes giving suggestions to farmers in order for them to know how to ask for advices and utilize services offered by the Land Development Department, distributing leaflets detailing the work of volunteer soil technicians, posting display posters in the village and so forth.

2) As regards the capacity development of the volunteer soil technicians in the area of Chiang Mai Land Development Station, Office of Land Development Area 6, Don Kaeo Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province, it is found that personal factors such as age, education level, experience, and social status did not affect the capacity of the volunteer soil technicians, while the factors in respect of attitude and incentive to have become a volunteer soil technician have relationship with the capacity of the volunteer soil technicians.

3) Problems, obstacles and suggestions on performance of the volunteer soil technicians are ascribed substantially to uneasy contact with service officers, and their long distance from the area in question, insufficiency of operational budget, no answer for requested budget, insufficiency of equipment, and instruments, untimely delivery of seedlings, fertilizers or soil-enriching chemicals, etc.

In addition, the sampling units suggested that the role and duty of volunteer soil technicians should be publicized in order for the concerned agency and farmers to know and understand; additionally, they demanded that the Land Development Department and the office involved send out the sub-district soil technicians to conduct a field practice and assume laboratory research as well.